

Nutzungsbedingungen für Online-Angebote der Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Die Online-Angebote der Wolfenbütteler Digitalen Bibliothek der Herzog August Bibliothek (<http://digibib.hab.de>) sind urheberrechtlich geschützt und unterliegen Nutzungsrechten. Soweit nicht anders vermerkt, stehen sie unter einer [Creative Commons Namensnennung-Weitergabe unter gleichen Bedingungen 3.0 Deutschland Lizenz](#) (CC BY-SA).

Unter diese fallen online frei verfügbare Imagedigitalisate, Strukturdaten, Volltexte, Daten aus Datenbanken (in der über OAI abfragbaren Form), Ton- und Videodokumente sowie aktuelle Publikationen. Bitte beachten Sie, dass für über die Webseiten der Herzog August Bibliothek angebotene Dokumente Dritter andere Rechte gelten können.

Erläuterung

Die Online verfügbaren digitalen Angebote der Wolfenbütteler Digitalen Bibliothek stehen allen Interessierten weltweit frei unter einer CC BY-SA Lizenz zur Nutzung zur Verfügung. Neben den in <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/de/legalcode> ausgeführten allgemeinen Einschränkungen ist bei einer Nachnutzung Voraussetzung, dass a) der Urheber in der nachfolgend beschriebene Form genannt ist und dass b) das Angebot unter den gleichen Bedingungen, d.h. vor allem frei und unentgeltlich, erfolgt.

- a) Bei der **Namensnennung** (BY) ist Folgendes zu beachten (vgl. CC BY-SA, Abschnitt 4.a und 4.c). In Digitalisaten angebrachte Herkunftsangaben – typischerweise die Fußleiste – dürfen als Nachweis nicht entfernt werden.¹ Zugleich muss auf der Angebotsseite an geeigneter Stelle, in jedem Fall aber innerhalb der Domain des Angebotes ein Nachweis in der folgenden Form angebracht werden: Sofern ein eigener persistenter Link (PURL, URN, etc.) verwendet wird, muss der persistente Link der Wolfenbütteler Digitalen Bibliothek über, unter oder neben dem eigenen persistenten Link stehen.

Im Druck:

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel <[Persistent URL²]>

© Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel <<http://digilib.hab.de/inkunabeln/14-astron/start.htm>> The image shows the Creative Commons Attribution-ShareAlike (CC BY SA) license logo, which consists of four icons: the CC logo, a person icon (BY), and a circular arrow icon (SA).

oder

© HAB Wolfenbüttel: 14 Astron. <<http://digilib.hab.de/inkunabeln/14-astron/start.htm>> The image shows the Creative Commons Attribution-ShareAlike (CC BY SA) license logo, which consists of four icons: the CC logo, a person icon (BY), and a circular arrow icon (SA).

¹ Beigefügte Maßstäbe unterliegen nicht dieser Beschränkung und dürfen entfernt werden.

² Zum Zitieren Wolfenbütteler Digitalisate s.: <http://digilib.hab.de/?link=033>

Im Internet (HTML Quelltext):

© Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel <[\[Persistent URL\]](#)> Persistent URL>

oder

© HAB Wolfenbüttel <[\[Persistent URL\]](#)> [Signatur]>

Z.B. Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel <[\[Persistent URL\]](#)> [Signatur]>

Wenn sich auf der Seite eine zusätzliche Angabe zur Autorin oder Autor eines Beitrages findet, z.B. © [Autornname] ist folgende Form einzuhalten:

Im Druck:

© [Autornname]. Work originally published by HAB Wolfenbüttel <Persistent URL>

Im Internet (HTML Quelltext):

© [Autornname]. Work originally published by HAB Wolfenbüttel <[\[Persistent URL\]](#)> Persistent URL oder Signatur>

Z.B. © Flemming Schock. Work originally published by HAB Wolfenbüttel <[\[Persistent URL\]](#)>

- b) Bei der Bereitstellung unter **gleichen Bedingungen** ist zu beachten, dass das Werk *frei, unentgeltlich* und im Geiste der *Förderung der Kultur und Wissenschaften* zur Verfügung gestellt werden muss. Sofern dies gewährleistet ist, ist auch eine kommerzielle Nutzung, z.B. in der Wikipedia oder einem Open Access, unter CC BY-SA publizierenden wissenschaftlichen Verlag möglich. Nicht unter diese Lizenz fallen typische kommerzielle Produkte wie Verlagszeitschriften, die Nutzer kostenpflichtig erwerben müssen, zugangsbeschränkte Online-Angebote sowie Nutzungsarten, die ausschließlich auf Werbung oder andere nicht-wissenschaftliche Zwecke zielen. Für alle zuletzt genannten Fälle muss eine kostenpflichtige Sondernutzung vereinbart werden.

Nicht frei über die Homepage der Bibliothek verfügbare Angebote unterliegen gesonderten Nutzungsregeln, die von der Auskunft der Bibliothek (auskunft@hab.de) erfragt werden können. Im Übrigen gilt die Benutzungsordnung für Landesbibliotheken und die Gebührenordnung für die Bibliotheken des Landes Niedersachsen in der jeweils gültigen Fassung in Verbindung mit dem Niedersächsischen Verwaltungskostengesetz.

Incipit itinerarius nobilis vicei domini willhelmi de beldenselie
missus anno domini millesimo trecentesimo trecesimo sexto
dno tolentino ad vincula sancti petri magni sautoris car-
thusiensis et religiosissimi domini. De itinere usus friciam
tunc pars terra franca est. Capitulum primum.

Egressus de almonia tra natuitatis meae et
et transiencie liberdadis ad litus marii mediterranei
que ciuitate que natus de in his
lame situata est spere pueri ubi galca
in armata ostendit. Et ad sequentiam
vite marini nauis regni et volo bellum
instabat. De hoc mae mediterraneu.

maioribus mundi utibz. s. Sic affice et europe intaretur. quae
se et suis brachis abniuit sepanus et distinxerat. Habetem ab-
occidente et septentrione europea. Ad orientem asia. Ad austro
affice. Tres brachia quo attingit hispania et secundum de-
maroco qd vulgaciter dicitur. continuat hoc mare me-
diterraneu cu oceanio mari. s. magio qd orben confluit.
Altius vero cu eis oceanio mari qd orben confluit.
destitutus cu magno mari pontico. qd qn illa transmisso
onde et mae maius coit iste. In hoc mari bzbz illemon papa
submersus fuit qd persona et testiculus maritici i modu capi
marmores mambas angelicas portavat. Est aliud mare usque
orientem ultra ciuitate sacra que tenet tota etiam de cumana
qd capiunt de. hoc nec oceanio nec mediterraneo nec poti-
co aliquo apparenti brachio copulat. Asserunt eni quidam
q p Georgia sibi transi oceanio mari pontico. qd pbi pinguis e et per
sequens etiam marmos destitutus. Hoc brachium sed georgi de-
quo dixi dividit europeam et asi more. que maiori qd
guiccius. Hoc brachium vulgo rit bulta et statropolitana de-
co qd super ipsam in littore europea erga ciuitas est costatopol
que et nostra roma de situata. Hec ciuitas soleymensis ad
optimo mundi loco tere ratione marii axis qm tre decuta
est portu hinc maximi et optimi muris fortissimis conditi
figura in trianguli cuius duos latera vobis mare sul. tercium
oculus tunc. In hac ciuitate multe sunt ecclesie et fuerit plus
supra modu pulchre opere missa marmoreis et singulari
modo astrucidi mirabilis. Plura qd sunt palatia pulchria
in eadem. tenet eni praepatatu in ipa ciuitate ecclesia s. sophie.
id est sapientie qd xpus est. quia sustinianus factissimus
imperator fundauit et mirabiliter singulare prorogatus.

Mare mediterraneu

Oceania maioribus

Bara ciuitas cumana

Oceania minor

Lopatopolis

ac p^{ro}oms decorauit. **E**ccl^{esi} o p^{ro} sub celo postq^m m^undus occu-
tus est nō fuit tale edificiū complectu^s q^{uod} hinc potest in nobilitate & magnitudine ceteris parib^s spaci. In ista paup^{er}ia eccl^{esi}
stat ymagⁿ impatoris iustiniiani eques de e^re fusa imperiali du-
tate corona tota decurata magie q^{uod} titatis coronata manu si-
nistra ponu^s q^{uod} orbem. R^upbat oculu^s sup^{er} ipsa tece. dexte-
ramq^{ue} cont^{ra} oris leucas ad modu^m p^{ra}na^m minas c^{on}bellibus im-
ponetis. Statua sup^{er} quā ymagⁿ posita est altissima est expe-
teis magnis & temere fortissimo glutinata. In hac sacra
orb^e r^ubi ex nuditate dmⁱ impatoris magnis p^{re}cias dince.
Pro tunica dñi ist esutis nō dñi
tu*ri*ne*mag* & gloriatur q^{uod}
dicitur: Tunica dñi incositile. Itc spongia calami u^m & vni dñi d^{omi}n^uis
corporib^s solus respicisti. & plures alias fr^{at} reliquias reuera-
das. Ab ist hor^a brachiu^m incipit de mare a marci mediterraneus
sup^{er} litus a^{si}e m^{or}. fuit treva illa antiqua et pote^s ciuitas apu-
ta. Pudore locu^m habebat & planu^m & aspectu^m v^{er}ue maris la-
titudine graciosu^m. portu^m bonu^m nō videt huius. sⁱ in quoda
fluvio m^{ar}ce contra ipm in flue^m nauigia poterat deservi.
p^{ro}pt^{er} rotunditate tuis tante ciuitatis vespigia vix apparet.
Hic igit^m p^{ro}p^{ter} nauigio d^{omi}n^u ammenta ad has p^{ro}tes bireme pueri.
Postq^m de ciuitate nobili procedo. Plus tamen litora lombardie & a^{si}essie. campanie. calabrie & apulie & tenui formo-
sa^m italic insulas. corsican sardiniam & siciliam. & postq^m tenui
suism^m seu m^{ar} adriaticum q^{uod} hodie gulphus renescens de.
q^{uod} finis t^{er}pestosus est. diuidens italic & grecia^m ist hat p^{re}c.
& postq^m ea litora ipsius grecie nauigando luscau^m ad au^m
athenaz & p^uncia phie matre & macromed etiaca p^{ro}teg-
ie & romana vulgaret nuncupat. Post hec p^{re}cedes decole
p^{ro}tibus insulis grecor^s apse & litora m^{or}is a^{si}e diligie^s
plus tamen rem admulca. **R**obi m^{ar}ax recipit & ut de-
nisi^m alibi q^{uod} d^{omi}n^u est fluens de aaboribus perq^{uod} p^unta
certi in strumenti in corice aptis p^{re}c oportet. Post hor^a videt
ad insulam patmos robi ab illo distaffo xpi diplop^{er} liber a-
pocalypsis febit. d^{omi}n^u m^{is}pa in insula vix satissima est exilio
elegatus. Post hec p^uncia in **E**phesia robi b^{ea}stissimus p^untus aplu^s
et evagelist^s ioh^{es} se depositu^m ist monumento riuit. In quo
loc supra monumentu^m eius a^{si}pulchremia & magna eccl^{esi}
est a^{si}ecta plura copta admodu^m ex eius exelta ope misfu-
co & m^{ar}morib^s solent^m decorata. Et aut^e ciuitas ephesina
in loco pulchro fort^{is} & fertile collato^m discans a m^{ar}ca ad pau-
ca miliecia. **G**orecam qui tureni appellant^m tariet illa & q^{uod}
tota m^{or}e a^{si}am p^{re}piam inde expulsi^m occupis & ist ciuitat^m

D^{omi}n^uo

Datilone

Ephesia

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://digilib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

redactis: ecclias de quibus in apocalypsi sit nescio pulcherrimis de
 structis: et ecclia bethiothie erat: in qua sepulchro eius
 vidi recto maius altare: et ecclesia sexuata: et postquam nunc asia
 a turcis capti est nomine ipsius iudicata et granitum tureum
 ab aliquo eius habitatoibus nota: Inde processus multis
 insulis hinc inde lusitatis: quia realde multe insule in hac
 maris parte sunt quoniam habitate: et diuersis habitudinibus
 si nec turques plures pueri in ipsa more asia
 prope marius litus ad urbem patrem: Unde batus Nicolaus
 rex ille origine: Et post ad mecum cuitate: ubi dominus munitu
 Postmodum fuit in episcopum ordinatus: Nam prius illi batus
 confessor miraculis innumeris illustrauit: Post haec vidi
 ecclesiam famosam insulam atque eodum: Idem insula fecerit
 hospitalis: sed iohannes iherosolimitanus vi armorum statim no
 n proposito abstulerunt: ubi nunc maiorem quietem suam taret: et ipso
 caput ordinis statuerunt: Locus est sicutus atque delubracionis
 multa atque quia marius brachio separatus: Inde processi via
 cipri: Hec insula optimi omni fucorum est: Unde sponsa in
 sanctis spousis: totus cipri dilectus meus zoronius engaddi
 voluit comparari: Hec virice fuit in cipro prope cui
 tate munitione: et hodie engaddia ab inviolis occupata: Vnde
 cipri crescent Cuba: si post annum alberatur: et quanto veterior
 fuit tanto magis clarescunt et redolent: sana fuit et fortissima
 sine multa aqua oppositione: potius minus apta: Et in apice
 in quodam alto motu apud monachos ordinis subordinati: Crux
 boni latronis et passus domini et alii reliquie venerande:
 Item in cipro est corpus bni hylaxionis sub custodia regia
 in castro qd' dedasnoros de: Et aliud sanctus qui zoronio
 appellatur: et ipsa insula in magna reverencia: hestius tuus
 caput in capella regia conservatur: Beatus etiam barnabas in
 ciuitate salamina sive costantia multe destruta per famam austera
 in cipro natus est: Quel etiam in cipro molibus onus levigatus
 in pilis fuit et crevus: qd' nusquam atali phibens: multa dolor
 est aui: Bonae carnes et dulces hinc: plures corpori videlicet
 tenus in venatione cum canibus et moxie donis scitio leopoldio:
 Decipio in die nocti quem in Syria me vento gessi et mox
 salubriter prosequente: De Syria phenicia ac tra philistij
 et ciuitatibus maritimis usque ad desertum qd' diuidit sy
 Syria et egyptum: Capitum secundum:
Pomeia fauente in Syria apertum ad portum trici: qd' nra
 Syria vulgariter appellatur: Est autem Syria antiquissima

*Partibus
Bitterorum*

Tedius insula

Cyprius insula

Pomeia fauente in Syria apertum ad portum trici: qd' nra
 Syria vulgariter appellatur: Est autem Syria antiquissima

cuitas mobilis et fortissima quondam fuit nūc vōgī destruta
est. Portu rōō eis sarcacenā custodit̄ diligent̄. In corde
marus sita est exom̄ fere p̄e maxi tūdata. v̄sus tam
erat tuerib⁹ et nūris fortissimis mūnta. huic cuitatis me-
rit̄ p̄ha i psalmo dicit̄. filie tui in mūneib⁹. Et ab ac-
sp̄ha. Infantes eius p̄ntipes negotiatores q̄ eius militi tec-
dicit̄. Et in plurib⁹ locis fatae p̄sp̄ne pagine huic cuitat̄
fit mēto p̄ qua p̄endi potest de facili eis nobilitas singula-
rē. Tūc fons oris et putus aqua solūictū sp̄tu
delibano fluctus q̄ limpide atq; sām ipius oris et tri-
tociū rēigentes. Locus enī ibidem ostendit̄ p̄bi dñe
fidi canonicē mūnctus est. et p̄ce eo loquete ad turbas
ibi dictū est. Tūs vent q̄ te portauit. De tiro in vna
die veni p̄teret in acon que acci vulgacitē dicitur.
Hec famosa cuitas in pulchra planicie situata est sup
mare q̄ quondam xp̄ianorū fuit et antiquus ptolomoyida
dicebat augmēnt̄ liber machabeoz. P̄ sarcacenā de-
struta est. posset tū defacili reparari. Comenitē postū
h̄z. p̄ cuius tū cuitas aliquantulm destruta est. Et est hec
villa in Syria fengō sita et nō intragm̄ssions p̄tē
tūc. P̄ effusione tū sangnis xp̄ianorū in expugnacō
eius p̄m̄ p̄oside xp̄i mortuū p̄sectata ē tāqia locus
fatae merito reuēndā. De hinc m̄ dieb⁹ quatuor p̄tra
vēl in gāram cuitate quondam philistinū. et cūlāce
patria philistinorū erat. Et dicebat̄ antiquis palestī.
Inqua sit alie quatuor cuitates philistinorū. quāl
mēnt̄ libe regū que nūne ad casalia parua mutatio
quoddammodo nōib⁹ fuit ēdāte. Inter acon vēl et gāram
p̄dictū p̄ce acon vix ad quatuor miliecia supra mare
ad extreū est mons coemeli nō mltū altus oblongus de-
sine planus multū sp̄ciosus et fertilis et hītacō sū helic
v̄bi et ordo carmelitaz sup̄st̄ exercitū plures deuotis
eccl̄ias contineat et h̄e mitoria graecosa. In hītacō mēt̄
pede cuitas erat quondam xp̄ianorū cūphas noīe nū
destruta. Inde procedes tr̄sūi et seorsim palestīna famo-
sa quondam cuitate et castellū p̄cētēm̄ famosū
xp̄ianis oīm̄ ēsteūt̄. Item cuitate astolone quāl
vigores san. Non v̄eb̄ ioppenſen refūtissimā. quā
iaſet filius noe cedit̄ t̄n̄ didisse. Hec loca in ripa maris
optime situata a sarcacenā m̄iserrabilis p̄tē destruta.
De ioppenſen m̄ta tīcam̄ sp̄pulchra cuitas etiam n̄

m̄c q̄ optime latat.

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://digilib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

me qd optime habitat locus delcabilis atq; samus. Prope
hac villam a sinistis est ciuitas dyapolis qd sibi habitat
et in actibus apostoli lida de: ubi bius georgius decapitatus
de: et locus peggemis aduenientib; de morteat in choro ecclie
quondam pulchre. Non multa a mto taremeli a sinistis
est villa saceram in quoda mto rbi bius lacibus et Iohes na-
ti dicunt: et in loco nativitate ipso pulchra fuit ecclesia ostent-
ta. quod erat peggemis visitare deuotius et sivecerit. His
vixi pueri in gazoni: quod puer dixerat ciuitate satia magna
et bene populatione a mari aliquantum elongata. Hec est illa
ciuitas cuius somson portas apponauit in mea captus est
sup vno misticum ciuitati primam. Et rbi tot milia philis-
tinae palacie colupme et cassis et scipio puer exercitu mira-
bilitate occidit sic in libro iudicis repit. Post hec veni
castra darr qd ultima occurrit precedentib; de syria in egyp-
tu. Et nonna qd eundo de aaron qd hac via dimisi ciuitatem
sam ihm a sinistis vix ad vigit miliacu volens prius
videce egypiu et azabia. ut obtine soldam hui possem in
causid modius et securius tecum pmissione loca sanctis
sima visitare. De deserto qd dimidit syriam et egypiu et de-

~~Expositus secundus.~~
De castro ique qd duxil de pessi vix. egypiu caplsm fui.
egypiu p desertu are nossum in septem diebus. In quo
deserto est aquae penuria. portuorum virtualia et alia ne-
cessaria. Sicut in ordinata p saccato et ston dietas
hospitia rbi etiam in uenit matrica spelcia. Post rem
in egypiu rbi fuit casafia pulcherrima infinita omni
boni spaliba habudacia. pter qm qd mtris saccato et p-
saccatores vince no tolunt. nec portos mutiunt. hoc
eiis lege ipso que in libro que alcaram dicit scribit
ipis strictius in tribete. Et pmo pcedes vissus babilonian
rem ad villa famosam et magnam que belleib noiatue.
Post hec dimissa ad exercitus supra ipsa mores alexan-
dria famosissima ciuitate et domiata pter duementem
portu nauigantibus bñ nota et demde pueri ad fidem
et babilonia metropolim egypiu rbi est sedes soldam in
vno castro pulchris ipc ladeum. Hoc castru in mto est
nō alto si petros largus est et valde pulchris palacie deco-
ratus. De qd atmuc pro diuersis ipso soldari sex milia psonar
quibz custodie decuia virtualia mispat. Leti vero admi-
rati id est capitanci et genus armora equites d magia

multitudine subcastro in ciuitatibus dormabant ordinatis
millenocis centocens quinquaginta et decora scdm
qd' risu fuit expedire. quibz p' soldani scdm gradus suos
dispersant scipendia. Aut aut badeu et babilonia due ciui-
tates multa magne pacu distantes q' cotigie mor. in est
Babilonia scripti
badeu que est risus destru syrie pacu distante a rivo fluvio
paradisi. Babilonia vero sita est sup ipm flumini pme medio.
Prudice due ville multa snt populosse pulchris edificiis
decoratis plusam deponit apparet. q' orientales gaudet
consecutus no deponit h'poz interius hospitio marmori-
bus tunc et pavimentis qua pacientibus exope inservit micali-
litz decorare. Et secundu et hec babiloma dequa nre fit
m'cio no ecilla aliqua babilonia in qua regnauit nabugo
donosor. et adqua filii scil' captiu' ducti snt sed est hec noua
babilonia atque in noce et quadamodo in opibz initatrix.
quia ut deuteris taceat. sicut antiqui filii ist' tu' fidelibus ma-
xime et festa fuit. sic et nob' xpia mo vere israelitiz hec no-
ua babiloma cu' suo capite gd' soldanus est maxie op'li m'ci-
tates p'fideles. ut pot' qui p'ncipal' p'gnator et dilator m'
pie p'fida machometi est. In dedomo soldani ille m'ci'dax ne-
qua rexit orig'z q' ibide smo p'dicauit. si. in deferto arabie
horba bestialibus et in dottis. leges diabolicae ipsi ipsa fuit
et sceptina astuta decepit. falsis q' minacibus sibi et patre
futatis et m'ci'oi colligauit. corpus q' ipm p'ctissimi p'sc'p'z
soldan' diligenter custodia et ciuitate que meta de' p'sta
in deferto arabie de babilonia ca. xxv. dictas p' maxie facatio
deseruat. in pulchro ipo'z ecclia quia missquet vulgari' dian
no q' vendeat in aere et vultu petet que ferri' trahit. ut
false dimulgatu est. si ait in tuba elevata et p'ciosa adma-
ior'c ipia mortu' deponatur. p'etua positu' est. quo sacra-
menti ex ob'z mudi p'iba duem' p'gnator' ibm adsum
p'liam deuotissima et solempnissima dep'ntantes. et ob hoc
maxie aduocatus et defensore a p'arracio ipo'z p'fide te-
net soldanus huic noue babilomie que p'fida xpiane
fidei sup omes erroris existit maxie nimica. Dicit vero
antiqua babiloma ab hac inter septentrionem et orientem
ca. xxv. dictas in caldea et illius p're d'is nre est chan.
id est impator tartaroz deponit. dicit aliqui q' ciuitatibus
q' nre baldau' de' sit ipa' antiqua babiloma q' p'la est sup
flum' eufraten'. Alii assertur p'c baldau' ipaz fuisse et
destructa. hoc et ruinas depe' maxias apponentes. Tunc

dicta upi' metu

Baldau' ciuitas tractu'
in caldea

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://digilib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

rie babef a filis nre in cepta loco p[er] in quo afferit ubi
 huam tabud d[omi]ni est. Ious aut[em] defectus de[us] et quasi
 marcessibilis p[ro]pter ferocem crudelitatem et veneficam aulam
 ibm d[omi]nacionis n[ost]ram. Hec dicta sunt ut hec distractio
 recteis et noue babylonis in hoc ope p[ri]ncipaliter colende
 flumus igit p[ro]p[ter] padisi id est n[ost]ru[m] noua babylonia p[er]stremens
 ac terram egypti restringens et secundas et omib[us] bonis ha-
 bundas faciens. Gron in genere appellat. Cuidat en dicunt
 q[ui] Gron et fison in superioribus ethiopie singulantur. et sic totu[m]
 roru[m] aliue strincent et sexuel. Insulas h[ab]entes in
 egypto h[ab]ent flumus vberemas et deliciosas diuisas
 et ita recollectas. In mare mediterraneu[m] p[er]tinet dominus i-
 cedit prope alexandriam ciuitatem de qua se[nti] superius mentione.
 Tredicatu[m] flumus aqua sapida est et sanissima ad bibendum a-
 bonos digesta. bonos pistas h[ab]et immag[is] copia. Immensis in co-
 et terra p[er] p[ar]ti lignis aloë et cypresi colori cornu[m]. In tadeo
 et babylonia plures sunt ecclesie repianorū valde pulchrae m[od]estae
 magnificas sunt ecclesie b[ea]t[er]e v[er]gine in babylonia. ubi ipsa cu-
 sp[er]it illa et ioseph q[ui] in egyptu[m] de iudea metu herodes
 fugerat aliquam diu de habitasse. Item alia ecclesie b[ea]t[er]e
 barbae v[er]gis in qua corpus ipius in p[ro]prio monumento m[on]i-
 moreo d[omi]natur. Et scindit q[ui] egyptus oblonga p[ar]ta est
 et calidus p[er]tinet. scindit p[er]tinet secunda latitudine p[ro]prio
 ambiens et comprens decu[m] natu[m] eccl[esi]a ipa egypto est.
 nisi q[ui] in q[ui]ntu[m] exuberanter flumus vel malib[us] vel artificia-
 lita[re] ad ductu[m] visibilitate certius efficit et delatabilib[us] homi[ni]-
 us p[er]ceptat. Mare pluit in ea q[ui] regio m[ar]ita dese-
 sita est et fortis ardor solis h[ab]entes sumit sup[er] ea fa-
 cilis elevatio. Unde in longu[m] p[ro]cedit ab ethiopia sedm
 annu[m] flumus usq[ue] ad alexandriam et mare mediterraneu[m]
 in linea latitudine prout est flumus sedm dispositio[n]es tec-
 hinc inde et homin[us] diligenter claudet. Vnde in tadeo tres
 elephates viuunt. Est aut[em] elephas cuius valde magnum
 pelle h[ab]ens dura admodum squamu[m] p[er]tinet valde dissipla-
 bilis ad sonu[m] instrumenti musici choreutat et saltat. Petet
 deore exeat admodum apri valde longi. supra os h[ab]et
 p[er]fusada longa admodum facia rotundi p[ar]ta et cartila-
 ginosam admodum parte flexibile quia rotitur loco mas-
 tubu[m] p[er] ea sumit et manu[m] subte[m] nos mittit. Apa-
 q[ui] plus recipit et distribuit. solaciatur et ludit se p[er]se-
 mit et se leuat. Vnde vere non est q[ui] iactat se demno cri-
Non corrip[er]e babyloni
h[ab]et esse in egypto
Tunc pluit Regio
Tres elephates vidi

ge non possit. Id pceptu magistri aduenientibz alludit ap-
put inclinando gemma flectendo terraqz osculari qz
hic modus honorandi in illa pria cortice est consuetus.
Vidi in Eadbro qual recessum nro in antiquo pte militare
uatu longissimum collu hys ita ut de tecto domus coe
altitudine comedere posset. Tetro ita dimisso est ut de sru
cuis manu hois tangi possit. Non est flexus qual. si ad
modum in uerti pacifico colore albo et rubeo pelle
hys ordinatissime decorata. Vidi plures babuinos catos.
maximones pscabos mirabilis instrumentos. gestibus suis
hoies multipliciter ad deductionem et placita pugnantes. In-
ueniunt pscatus q pro cetero aureis non dorect. qz i hys
ptibus suis hoies delicati supra modum delicatione et cor-
poralis solacia requieentes. In superioribz egypti est rena
smaragdina unde ibidem smaragdi melius et in me-
lori foro hnt qm in alia mundi parte. Sed in Syria
et in egypto poma oblonga q padis mucupas optimi
saporis et mollia in ore. citu dissolubilia p transufer
quocunqz ipsa diuiseris muenes crucifixu miroitu ut
aliquoces facies et membra alioru lineaemeta possis
ponde sperant. diu non ducat. Unde p mai ad mas
ptes duci non poterunt in corrupta. Quicaz optimu ibi
cessit et alia terrena facta apud nos in conuerto et con-
sueta ibi tñ mto aplius vbiros. Est in Eadbro domus
alta. et ad modum stipe dimissa q qua sit multa fornac-
es etiam dimisse sive quas in palea ponunt. qua quata
quilibz volunt aportare et fine gallinazz excubation
nali recte tamquam et ignis in fornacea fetus matu-
rat. Eouis pulli exent suo tpo acte esu. nature mi-
rabilitate prosequente statim ut pulli ex exitio ouoz eru-
perint. dant dnoz quoz qua fieri. et sponte rora et
matutin. Unde et in hys ptibus est maxima copia gallinazz.
hoc mirabilis spatio orbis que videbam. In his locis
homines et ferme vendunt et vendunt in hys ptibus si sint
altius fidei vel secte. quid concretes et vendentes et p
in seculitate redigunt. et secundum iunctum fortitudinem
extremam sanitatem et pulchritudinem in seco estimant.
Intra babuloma est queda strata singulare textile pas-
cauus roburum opulento que de etia esse vestem qua
fili usqz sensu pharaonis obliterata ioseph. et pris ipig
ta praeacte iacob instantia in habitates de diuina

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://diglib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

dispensatorem peregrinati sunt in egypto. True miracula et magna
 deus in egypto opatus sit in libro moysi satis patet.
 Prope badoem versus plaga deserti syrie est ortus balsa-
 mi singulare non est multud magna nec fortis sepe nec
 mira orationis est. de quo plurimum admebarat locum
 si tam nobis non fortius munita debusta balsami gra-
 fo non sic altane. si admodum ratis rannasoli mediocres.
 Regat hic ortus hic ortus. quodam fonte parvus in ipso
 existente. in quo virginem puerum ibi balneasse spinas ac vestes
 pannulosque eius lauisse assertum xpianum. & ex hoc dicit fonte
 rotulus straxisse. ut tra aqua huic regata balsamum ger-
 met & producat. Mitra babilonica & fluvium padis & sive de-
 fecta qd est int' egypto & affectio sua plus antiqua mu-
 numenta figure pyramidalia int' que sunt duo mire mag-
 nitudinis demarcari lapidibus & politis. in quibus inueni
 turas diuersorum incomitatu. In uno inueni hos vissus latios
 in petris in sculptos. Vidi pyramidas sine & dulcissime
 frater. Et tibi qd potui tui lacrimas hic mesta p'sudi. Et mi-
 merem luctus hanc su' p'su' querelam. Ut nomine decimam cat-
 am preamde alta. Pontifex comitis tuus teorane sum-
 phis. Iusta sex mitra censuris & suis ec. Non usum obsecra
 exposicio aliquantulum me tenebat. dicit simplices hec maxima
 monumenta sussse granaria pharaonis & sic ea appellant. Et
 nullum est. qd nec admittuntur nec ad ext'hendunt. nec ad
 extenuandum aut remundum locutus in ipsis pyramidis cryptis
 deprehendit deprehendit. maxie qd assumo usq' deorsum plene
 sunt maxie lapidibus multe bene iustis. nisi qd porta par-
 uula alia bene elevata remansit & via scissa ac tene-
 brosa p' qua ostendit p' certu' spaciu' & cistern illa in ipsis
 cryptis latitudine pharaonis. Veru' qd monumenta sunt usq' p'
 scripti attestant & mita alia ipsa p'ntialit inueniuntur.
 De itine' usq' motu synai & arabia ac locis sanctis
 mea usq' ad initium tre' p'missionis. Capitum quartu'.

O Et badoem et babylonia recedes p'ibus qd egypti. in ora
 via prospereau' tempos admodum synai eques i' d'ce dieb
 via media tota deusta est. Asserabant autem monachi modis
 synai rectes & rectes se nup' vidisse illuc recessisse xpianum
 equite peregrini p'ter me. quia camelus p'sueuit re-
 ce teteri peregrini. Camelus m'as' medit spinas & tri-
 bulos ques' mucet in deserto. sive potu aliquoq' p' duob
 dies in tegore usq' intercedi. fabasti scias portal camelorum

et desertus. et de camelos bni volvuntur dant ipsi de huic
tabio in modica quantitate et sic omnia granulata tota die
laborando mitime preuenient. equi tali labore et virtute
desierunt. Unde pabulum duemus aquam et rotabam per
tibi pro equis meis et familia mea necessaria i camels.
Est igit' excedendo de latere primo pueni admodum rubo
i destra qd' e quoddam brachium ocreatum indici maris stridu
rebus plaga egypti si plus et plus et suis mactis magnis m-
erit elongari. Supra ipm more rubro rem ad locum ubi
sit isti sicut vestigio transierunt diuinis miraculis somer-
sis in ipso egyptio in sequitur eos sic in exodo clarius r-
epit. In hoc loco hoc mare magnum et laagum non est. si
meo iudicio vere latitudo triplius ad quinq' miliaxia
se extendit. Non est autem hoc autem mare rubrum in
hac parte nec fons eius rubens. sed alba affluit' aterris ma-
ribus. Potest tamen esse qm in aliq' eius pte alibi eius gleba
sit rubra. et ab hac totu' aliud brachium maris rubrum
sen rubrum appellat'. Postea in hunc hunc mare pte
duum. et ita ipm in itinere plurimum delectabatur. qd res-
tillabar pluia in deserto alio ventore dulci refrigerio mo-
derato. Inca hot mare uenit'. cocallus albus m-
habundat' et ramis multis pulchris si parvus valet et
minis est fragilis. Inueni tamen sine rami duas illas
petras duras admodum eboris excellentes. Accedens de-
mare rem ad fontem qd de marath obi in tristu' fi-
lior' isti aquae amare exeat. que p' admissione ligni
ad eo moscati moysi dulces et potabiles sunt efficiuntur.
Inde rem in hebrei locu' valde deltabilem in deserto
obi sunt duodecim fontes et lxx. palme et una desideribus
istut ut in exodo reperit. Post hanc rem in desertu' syn-
obi est mons dei synai seu oreb. quem ab hoc finaliter re-
quiebat deserto. Impede hunc motu' ille locu' sanctissima
obi moyses vidit rubru ardente non aspissu' flammam et deu
in rubro loquetem sibi mea salutis ordinem figurauit touci-
encius m' hoantes. In hoc loco pulchro est monasterium
satis magnum pluio cooptum et claustrum monachorum bene
fremotu' porta ferrea clausa et sunt monachi oracula
et pauci greci vel natio nostra deuote et distingue done-
tes. Archon eiusdem loca ac ordinis et cetero platis
suis valdi obediens conu' non bibatque nisi impauris
festis domini. et tunc in ita mesura modice qualitatibus.

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://digilib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

Piscis vero comedunt oleibus dactilis leguminibus vita
 certus horis et locis sit quietissime sustentantes. dum
 officium sibi et consuetudine deuotissime pagat. etiam
 intricatus nudissime tenetes et valde mitis lampadi-
 bus et luminescibus illustrates. In loco ubi est mons alac-
 dis caligiati mireat peregrinos in teates distalatarii ubi
 pater hoc quod deus misericordia dixit ibi exspecti. subi caligina-
 ta depedibus tuis. locus enim in quo scis terra facta esse. dico
 plumbi aqua eos fui et in clauso bono loco comode assi-
 to me bengnissime et tractaverunt. In hoc monasterio est aqua
 qua prussione ruge scripto dei usq; iugis moyses emanare.
 Quia ergo optima et sompnia ad bibendum. In hoc monaste-
 rie ergo maxime ad easter in loco aliquantulus emmota
 est una cappa moremora altera non longa aut alta. in qua
 caput meum et ossa non ordinata posita sunt in tacta. Resumitate
 motis synai huc tristata basilei latheice regimur ac meis
 sed reclusa. quod vnde seu caput domini plati dicti monachii in multis
 cibidebus solempnitate deuotissime peregrinis aperte faciat
 mutus iacentes reliquias ostendens. Tielata vero maior cum
 instrumento ad hoc facta argeteo osso fortissime fecerat et
 liquore exscente ab eius diuino miraculo potentibus impetravit.
 modice triplex quantitate. quia proximam sudoris fluorescit liquor
 huic non est omnino impossibile emanare. qui liquor obdura
 aliquantulus existit. et vere metit bac latheice domini dei
 credit. quod nullum balsamum nos olei nec aliquin liquoris na-
 turalis specie sortitur. quia transverses notae mito probatur.
 In hoc enim monasterio plures et duces aliae reliquie nobis
 sunt ostensae. Int sexta hiunc clausum nec missa nec puli-
 tes aut huic iuridicis esse non potest ut in extremitate podesce-
 tu vndeque molestas pluvia et tempestes non mino. utique
 habitantes de quo et minores et oculis meis videntur et
 huic aulae ibi portatae novicabant in formato fui quod
 olim occasio libo stolido loco immoravimus. qui in talium
 huic aulae rexabat. quod etiam locum cogitabat dominus
 a pro deo impetratus est. ut nullus talis deo credo dem-
 eritus in deo loco fissio agrirect. Monachii etiam predici loca
 peregrinis aduenientibus donat de actualibus quibus ipius
 videntur quinque sunt in ipso monasterio. et iterum dant per itiner-
 tibus syria sibi numeri dietarum equaliter omnes itiner-
 tibus sicut magnis gratias anno. Omnes preciis etiis si oblati
 sunt remittunt responsum. Tunc hunc factum locum de quo dixi

iam i' multo eminet mos synai: fatis magnis & altis gra-
dibus multis ad summitate una est capella b' h' die ab-
terea moysi ubi gloria eius dñi apparet. legē dedit et
multis miraculis chorustauit. Horamē eius impetrata
durissia ibid ostendit. in quo d̄eūs moysi posuit &
dexterā sua porrexit ad ipm in maiestate p̄f̄st
postea sibi ostendes facie ipso qd̄ n̄tates potuerit intue.
De hīis et alijs magnalib⁹ de locis s̄c̄ eclip̄is p̄ce
septem quilib⁹ potuerit plenius in formac̄. ¶ ḡrea
corpis moysi quodammodo videt p̄petrā p̄dicta tangim-
re impressa cu tñ adeo sic dura ut instrumentis fortissi-
ferces vix mei familiares potuerunt aliquid de ipsa ad
modū puluis desecare. In accūme alioz motis inclina-
tioris valle p̄ profunda morta exsc̄ēta corpora b̄c latere
ab angelis portata & ab homib⁹ recepta esse dicit r̄idelic⁹
& monachis & incolis illarū p̄secū et devote obhanc
causa eccl̄a & xp̄iamē het summa laboreis visitat.
In hac summitate nulla capella est a h̄dāclm s̄p̄ctus
et collibus locis inuenti corporis est signata. Oratio
dicit eccl̄ia q̄ in eodē loco et lex sit data et corpora b̄c
latere p̄t ab angelis colloccati. Dici p̄t q̄ in eodē
loco non mis̄ sed specie vel ad diuinā misericordiā nō modo
detinata p̄t modo de uno modo dealio motu apice loqui
poterat moysi et nūc de longe nūc de ipm de hīis
que ead̄ p̄sae voluit in formac̄. Et sic p̄p̄ctitas localis
nō sumit̄ q̄nta ad legē data & sepulta latere.
Et quatuor ad legē data et sepulta. Iung autem
i' summitate motus synai ead̄ licet in loco detinua-
to non esplenduit in rebusq̄. Demote ergo synai
descendens vsus freca processi p̄p̄sectu in p̄m dieba.
hoc dectio totū de qua p̄pus mem̄ int̄ kadem & nō
synai occabia nouit: in quo latissimē moreat in finita
multitudine hominū acerbū qui dicunt̄ alio nōc bidurimi
in locis sepositis ubi aqua h̄c p̄t. an de fonsis riu-
lis et puteis saltē in modica q̄ntitate. q̄ maḡ est in-
veniēti & ubi rivo tpe mōcēt̄ alio c̄sifariot̄. Horamē
autē hīi horis subterrani de p̄tibus & pellib⁹ & viuit
maxie de canicula & corporis no sercat nec metit ager
coquens. Hanc p̄t utilem si portet aliquas de
s̄via et egypto. Scumi horis sūt fortes et valentes pro
armis scutis et lanceis portantes cornelis abundib⁹

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://digilib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

incident quos deomedadios dicitur rono die multu itinere val-
de si voluerint pagentes. exiit et collidit in vobis pano
lince legifero. Nec qualiter voluntate arcabat ut toti sacrae
parvum curat de solano. Ipse tamen caute capitaneos eorum trahit
ad se munib; et invio. qd ut de qm cultores huic defecti
rebellent et eant sonorimes possit egipcius et syrius defraudi
occupare. De inicio tecum pmissione qd est bespalce vesus
arabia et locis suis usq; ad ciuitatem ihilim. Capitulum quatuor.

Procedens igitur de arabia oculi in bespalce tecum pmissione
principium ipsius austri que quodam fuit villa spectans pul-
chras huius etatis quas adhuc aliquem pseuexat. Pulcher val-
de loca est atq; suauis. In hac villa ihesus abraham dum mora-
tus est. altera edificata templare. statut nomine domini deuotam
multitudinem vocatus adeo maddatur accipit ut filium promolare.
Deinde procedens in media die veni in hebron. qd alio nomine val-
lo matre et canticis in biblia nositat. Vbi ihesus denuo reg-
nauit propriez obiecti sepulti sibi pessimi prediche. Abraham
isaac et iacob forca quoq; relecta atq; lia expedita agei di-
pli qui emit abraham. quid sepultura in genesi exprimit.
In dictius motu hic locus est in quo supra monumeta ipso
priarchaz pulchra etatis pseuta est admodum casta mem-
ta d' magnis lapidibus ac politis qua sacrae hinc de reue-
reccia obiecta parvum suorum quos dicunt fuisse predictos pular-
ches in ea interae non primitus aliqui copiarium. si si volue-
rint ad hostium etatis poterunt adorare. In hac sedi valle hebron
locus est ubi abrahama in hospio sui tabernaci sedes in ipso fecundis
dici treis vidit et misericordia adorauit. Caritate dei in flammatis et
apassione mundulum turbinum quietatus in dilectate temitatis et
xmittit mysterium misericordie recognoscere. In hoc loco sicut ipse
vixit angelus dei hospitio recepit. pradium ipsius acceptable
prompta deuocet metu sparcere iussit. Hoc dicit pmissioz
deuotissima duinge pmerxit. qd secundum cuiusque naturae incedibile
videbat. Prope huc locum abrahe pena sodomoze cuelat.
oconis venerabilis salute loth et eius uxoris et eius familiis in-
petravit. Deinde in una die rei in ciuitate quam bethleem
que utiq; non debet in principib; sua minima reputari. vixit
media multudine delectabilis et aliquantulus nemorosa. In hac
ciuitate sed ihesus orationem ultia eius parte diuisorum erat quo
puer natus est nobis degere et filius deuidatus est prius eti. pan-
dens fecunda inservit nobis indigentibus angelus magni dñe des-
tinat. In loco nativitatis polis iusticie xpi dei nra ibidem

ori. deuotissima & pulchrrima est ecclesia astricta satis magna plu-
ba coopta. macromorbis ac picturis genealogia xp̄i exprimitibus
egregie adornata. Apparet michi q̄ m̄ h̄m tam gracissam
ecclesiam videtim in hoc modo. Etat in muris tuncib⁹ ac gra-
cibus mūnta. In ipa ecclesia p̄e chor⁹ ad extas. descendit p̄e pau-
cos gradus ubi est locus p̄ sepij artibus m̄isterio magnorib⁹
& opere musico pulchre decorati. In loco huius p̄ sepij pars
angelorum nob̄ p̄sumit qui magistrati vobisib⁹ & in angelorum q̄lam
modo honoris abu huiod in n̄c rātis sit. si potius m̄ppm
vivaci desira stitudine dismutam. In loco p̄fissimo paup̄ile
Regis in fantulus a magis honorat. m̄isterio minci-
bus honorat. stella ducet ostendit. Imobili vere ino-
bilis demonstrat. ab angelis et postoribus celestibus & luna-
ris p̄comes attollit. euident. Et hac eccl̄a sed cunctate
david duxit origine. In qua et eius fr̄ib⁹ b̄fissimi
imocentes occisi sūt p̄mitie filii quos deo p̄ obdidit.
postq̄m i huius modi exilio p̄gemonari voluit cu ipso vo-
lens ad prias ducit p̄gemos. Nas ihōm & hoc lo-
mocatus ē et tandem defunct. alij q̄ plures sed prolo-
reuerentia sūt deuotissime morati. Est autē bethleem
cuita parvula q̄ntitate loci latit no vultu m̄isterio ob-
longa est & stricta alaterris suis profundiis vallib⁹
naturalit̄ immunita. Inhabitatores eius sūt dixer̄ xp̄ian
quoad scismatici quoꝝ terretoriū cultu bethleem m̄ber-
boni r̄m copia admisstrat. In felia loco nativitatis pop̄
pulchra ea cantari missa. Nas natus ē nob̄. et deo-
ta p̄ sacerdotem que p̄ tota san̄ ita mea duxi. & potu-
m istis locis lictate celebrare. q̄z de lucta sum poti-
ficiis h̄c loco p̄fissima vistau. De bethleem p̄fessus
iulianus & est via m̄media vox quatuor in luce in
qua via a m̄isterio est monumētu b̄te rachelis m̄is
ioseph p̄fissimi p̄debetche. que partu benyamin m̄ores
a iacob in via que duat effecit. id est bethleem sepulta
est & lapides quos scdm nimex filioꝝ sepulchro posuit
apparent usq̄ hodie q̄ & historia genesis attestat.
Et ita hac via locis ubi pastorib⁹ sup gregem vigi-
los noctis custodietibus agelita exercitus apparuit
decantans in saluatoris nativitate. Gloria max-
is deo. Dicit eccl̄a hac via esse ap̄stola illa vetus
in qua ioseph missus est p̄ fidei suos redit postea
mercatoribus in egypti cunctibus. & benniter in hac

via fut pluina epionoz monasteia graca est. Detinutate
sancte ihesu & locis sanctis in ea de templo domini. Ca. xij.

Isatis igit locis predictis amete deo ciuitate san
cte ihesu incaui die ious per miedoz se caue.
Hec est ciuitas regis magni de qua gloria dicta sit ma
xie & pacissio est agni maculati xpi sanguine saluti
sepi purificata. Est autem ihesu metropolis ecclesie primissimae
que in secessu est aere collactata. cuius & fontibus ravers
m bisebus aqua sibi in seceri artificalit aqueductu
facit. & ceterne plues sibi in ciuitate pronuntiatis aqua
rebueret. condicat autem aqua in ihesu deceptibus tecum he
breon et ipse via eisdibus hebreon ipse adactus aque huic sat
pt. In hac ciuitate fessia ut deponit ipse papa in capitulo est
templo domini non bene illud apolomon dicitur. quod hoc penitus &
destructum scriptura restante. si aliud in eodem loco restauratum
est rotundus figura satis largus & altius plumbi cooptu ex
maginis lapidibus & politiis hinc atenuat largum in circuitu
milla sibi de spate spacio maius alia apponuntur.
Est autem ipsum atrium non cooptu subto autem albo marino
in stratu qd fortarem in maria hinc riuencia non
diffimus tenet nudis pedibus metat & decostulat. transflexa
multocat non permittentes aliquem xpi amum atrium in templu
intare dectes tam sensibiles que domini dei singulare casse
rue non debet appropiare ut audeat quos coros & infideles
reputat masculorum. Tunc in hac loco tali pluia magna
& misericordia dei opa facta est. septuaginta vices qm noui te
meti cesante que p singula tangit longus esset. In hac
loco dei sacerdos melchisedech cedit ponte & vnu deo
misericordia primus oblatiss. Deinde eciam hic loco abrahah adeo
osculis ut filius imolaret. quo scepto angeli ille sed p ma
neta filio arcebe heretem corniba in reprobis abrahah lo
co filii imolauit. quo sacrificio passio dei xpi & hanc clavis
sime prophetatur. Dicit eciam hic locus esse ubi bubs prae
cha iacob vidit scalo erectam cacumine celum tangentem
et angelos dei descendentes & descendentes hunc loci sitat
mabant inchoantes. In hoc eciam loco vidit dauid an
gelum aduentum ppter imposuisse crucifixum gladium in rabi
nam. In hoc eciam loco salomon deo amabilis orationem
deuotam & loco duementis adducit emisit ac ipm sic
dotibus in secessu prelata solempnitate in secessu dei acten
tissime dedicauit. In hoc loco beata ego am desponsatus

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://diglib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

cus de apocryphis deo fuisse oblata ut tibi panos ablato
do. eruptos consuetudo ac ordmado et huius officia vgi-
nalia diligenter exhiberet. In hoc loco ergo me dei ead
suum filium puerum presentavit legis preceptu pro eo dno re-
demptore primogeniti masculi offeredo. ubi et blas simo
xps in vobis recipies et bta gratissima saluacione mi-
di remesse clara voce administratio spiritus suus primogenit
Ehoch loco xpus redentes et emetes cecidit. In hoc
sequitur docut puerulus disputauit querentibus dulce re-
spnsio rectulit nista miracula fecit loci pluvia do-
medavit. que oia facies euangelio lucidius. Vnde
Quippe pinnaculo huius templi dei filius missus est
vbi templo eius deifica vota non credi repulit. Et ut decuit
eiusmodi potius est facta mysterio angelorum. Iuxta
hoc templum iacobus mox qui et fecit domini de pectora filiorum
exercitatus felix malorum assuauit. Iuxta templum ams-
tatis est illa vetus porta aurea et ciuitatis atrij templi de
qua scriptura facit remedabile mentionem. Prope templum
ad ecclisis est ecclesia oblonga velabo coopto q' scola palestinie
vulgo. Quia dicunt ibi fuisse quodam hyrcanum et piosum
salomonis porticus. Non longe xpus aquilone est illa placita
piscina curatrice debiliu sedm euangelium motu agere de-
cedens et ecclia se ame auie xpi sati pulchra eadem
piscine est cotigua vbi bta ergo scripta et nota fuisse de
sepulchro et iacobim et bta ame parvulus eius et quadam
scripta subterranea ostenduntur. Et non longe est ecclesia vbi
xpus inuitata qu' phariseo discubuit. illa q' tunc parvulus
ante bessid maius magdalena recurrede ad coniunctu interas
pedes dei lacrimis lauit. capillis tequit. Et emissio patrum
meruit obtine. Et ihesopianus locus ubi xpus dispu-
tolaphysit illudit. demprat. formis coronat. eatus aurore
onerebat. et passio eius in imum casu sustinet ipse in possibil
pacient. De templo domini xpus meridiem et ille benedictus
mons frons inter ciuitatem iherusalem cuius porte sunt vix
natura raro adiutor diligit. qui quide mons paup' aliorum est
et retro situi ciuitatis de ciuitate ad ipsam ascendebat. Ne
ab extremitate p' finibus valleibus. cetero ei foras locus
corrib' qui mons ciuitatis david scripta xpus noitat.
In quo et ceteri reges iherusalem possumodit habitabit. In quo da-
vid et salomonus sumos et sphinx ac regis iherusalem cor-
pora requiescat. Impede huius mortis causa ciuitate pl-

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://digilib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

dominus castro facit. et ad eum puto castellano et suuientibus
 diligenter custodit. Recut in hoc mōte p̄fissimo feci que
 tate xp̄i ac tridicā mās eius et discipulorum plua loca
 sacrificata sūt. scipie q̄ in cōto loco huius mōtis filius dei pas-
 ca cu discipulis celebravit. saccatus sum corpus et sanguinem
 sacrum discipulis tribuit. noui testamētū scriuit. editoris
 sententia notavit. Multissimum ille discipulus supra pedes nigras
 recubuit. ubi sacerdos celestis haurit fr̄nas. postmodum
 credentibus fidelit et cautiſſe st̄m salutis mōe exigendā
 detegit. In hoc mōte huius mage et dñs discipulorum pe-
 des lauit. In hōc sanctus tecit. in locitate fundacōne
 et q̄uādām fideli solidauit. In hoc mōte post morte
 existi discipuli cu mōre ihu in orbib⁹ ducotissime p̄sistebat.
 Item in hoc mōte post st̄m surrexit. et p̄p̄us discipulis
 apparet claus⁹ iomus et hoc se palpabile tribuit non
 occidens. In hoc ecclā mōte die pentecostes p̄p̄us fūs et discipulos
 exiit linguis ignis discipulus in ipse in auditorio omnī dona
 distribuibus exanimatis diuinit. In hoc mōte p̄p̄us ascen-
 sione beati genitrix morata est. et tandem ibi depe-
 denit collaterale celeste celoſe ſolū a filio est aſſumpta.
 Ite in hoc mōte lapis ille magnus valde ostendit qui
 ad uolutus erat ad oſtium monumeti. In mōte ecclā Non
 būs iacobus maior decollat ubi pulchra et ecclā amne-
 ta et her ſola eft ecclā nobilis ad ſiden romane ecclie
 spectans. ad tū ihosolmū ſut mōte ecclie xp̄ianorū ſafina-
 torū ſum p̄p̄ifici no obediens. et ipi inter ſe ducesis
 heresi et ſimile ſut diuini. Ecce multe ſut xp̄ianorū
 in hīis uite maxinis partib⁹ ritib⁹ et diuino mōrib⁹
 diſcrepantes. Ut enī ibi gece arriam nesciim. ract-
 itate xp̄ianorū reuelram. hubiam ethiopes indici in ateri.
 iohannē ſidem tenetis et gregiam quoꝝ ſidem modis
 uiuedi ac excoſes deſcribe longu⁹ eſſet. Si totu⁹ h̄et in de-
 p̄. Ecce pauca que in iherib⁹ et ecclā ſanctā ab initio usq̄
 mōte dei diſpergante p̄uidētā ſta put et obſeruē plus nota-
 bilia oblegantia deuocātūn hic mōrco. Singula rō mag-
 lia dei qui ſcire voluerit uenit ut latas facere pagine hysto-
 riae p̄ſtut. De monte caluarie et ſepulchro xp̄i ac
 sancta ecclā ſepulchri. Capitulum Septimum.

Locis igit p̄dictis iherib⁹ luſtratis reſtat ut de-
 monte caluarie et ſepulchro xp̄i proſequar qđ in
 hac ciuitate finalit requireba. Quid igit p̄dicta

loci intea ciuitate ihesum qmuis tpe crucifixionis extra
ciuitate exeat qz ps defunctiones ihesum pcc tytu et de-
passiam facta in restauracione eius postmodu p heliu
adreiam loca crucifixionis et sepulchri intea ciuitate
inclusa fut ad septentronale placita quadammodo deli-
cate sup huc loca appianio pulchra fabricata est eam
figura rotunda choro vissus oriente in oblonga figure
dico eadorei que deuotissima ecclesia plura coopta ador-
ante desiderio lapidibus pulcherrimis tunc habet. In su-
mitate vero ipsa ecclesia vissus celum coopta non est crebro mag-
no patulo existente celestis lumine clarius receptu. Sub-
hoc ecclito in medio s' ecclesie parva domicula est in qua
gotor porte demissione vissus oratione intec oportet cor-
pe inclinato. supra revo testudinata est admodum semior-
tuli opere musicalo auro et marino ibo adornata vltam fines-
team cordelis ut lampade illustrat. In huius domicula pac-
te dextera locus est dñe sepolcru attingens ad exten-
tes predicte case in longu s' abordeta vissus oratione cuius
longitude noue palmaro dimensio est. latitudo vero moni-
ti qua spaci ceteri ipsius domiculae residui in latitudine
sex palmas vndiqz se extendit vltus. In ea rejiciunt pal-
mas et altitudo domiculae supra dicta. Illud vero aduersum
est q monumetu illo fassimo loco sup positi non est illud
in quo factissimum corpus xpji examinare pmitus est immix-
q facio testante eloquo monumetu xpji cat exasum in-
petra vna si quomodo antiquoz monumeta et papue in-
hinc partibus fieri dicte. Iffud vero explubio et co-
positu et denouo agglutinatio cemento minus artificiale
et minus qm deceat ordinatu. Locis eccia ipiam monumeti
xpji fuit per infideles longo tpe possessus ante tpa latos
et phanatos qui nichil m ipso dimiscerunt q deuotione
fidelium posset deluici prouocare. En ea ihesu copta
est ultimo a sacraeccies xpiam p cta pacta et testatus
ciuitate secundum dimiscerunt et in sultu capta non fuit nec
est restante ut positi q in loci sepulchri aliquid deuoco
monumeto xpiam dimisisset aliqd ibm ab infidelibus
deculanda. cu nite fideles sudicat eadem loca visitantes
depetic et tria quatu possit secundum portare et si pos-
sent rotiq tota asportaret xpji vestigia rsecurato. Et
hj qquid sit de hoc loco ipse sepulchri formalit moueri
no pt. s remansit et remanebit inobligis in etiud in quo

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://digilib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

loco sacatissimi corpus dei deinceps levatione & ioseph ab
 animathia missum est apte mulieris & costaricis illa pecta-
 trex diligatissima que rorū dilexerat mortuum dilegetes
 huc loci devotissime visitaret. Celestes cives illi oriri
 sūt infideles tenebentes. fideles dulci alloquio solantes. Hic
 locus est singulari deducione et si mīo sup̄ loca alia cren-
 das ubi corpus xp̄i factissimum int̄ mortuos inique et con-
 delit despatutus ait re asumpta in mortalitate primus glat.
 In sepe dicta domitiale parte fratribus conf̄ sepulchral eminet
 ex ea ceteros lapides lapis quida alli coloris grossus admo-
 dul capitis romi hodie bñ ad sepe palmas atta in muro
 elevatus. quo rōdi xp̄ionis ille ap̄p̄ yāu devotissime pa-
 tris osculari. de quo cu miratur & quae hoc esset selli-
 citate demandare m̄ p̄ auteticas ysonas p̄m hoc etiam ab
 rēsum est q̄ ille lapis sit dero monumento xp̄i qui xp̄ianis
 est ibidem positus ut xp̄iani aduenientes p̄gredi ipm
 possint tangere & vide ut ad deuociones amplius existent.
 Super sepulchral xp̄i pulchra fac̄ de resurrectio dñi missa
 cu nota celebatur. & aliqui de meis fratribus devote corpus
 dñi suscepserunt. Post missam fec̄ duos milites nobiles sup̄
 sepulchral gladios accingendos & aliqua obseruando que in pro-
 fessione militaris ordinis fieri consueverunt. quia ad mīratus
 in ih̄em michi clavis ad domū sepulchri dedit nemine in-
 tra eadē sepulchri rec p̄misit nisi que fibi notatum ex-
 p̄ssi & in tece volui. ut quicca possem cu meis deuocio-
 nacere. & ea fate in ecclesia q̄ michi ad honore dei videbat.
 expediē & in hīis & alijs semichi idem capitaneus grossum
 in omnibus exhibebat. Tercia locū sepulchri in eadē ecclesia ubi
 sic ortus erat in quo post resurrectioz bñ māe magdalene in
 specie orbitali xp̄us apparetire se resurrecte esse p̄ ad disper-
 misse sunt. si sicut illo tpe huic loci custodes in fideles rho
 mortui effecti sunt. sic heu hodie p̄mittente deo custodes
 fac̄ loci sūt in fide & rōp̄te mortui surrexerunt. In eadē ecclesia
 xp̄us occidem de sepulchro ad manus dextera ḡp̄ chorū
 ecclesie est ille locus adquæ ascēdit ad gradus nō multas
 quia pars est altius. est enī memoria & laude dignissima.
 si golgata et calvarie monticulus de vīa petri alli coloris
 cubo quedammodo & mixto nūlit elevatus ubi diluctus
 fidelis aīe candidus & rubicundus electus ex milibz. cuiq̄
 colorē eāt tpe locus visibilis et forte nō capi p̄fect. pro
 salute huic generis p̄d̄ celesti obediens filius accepto

bilio hostia molat: cuius hostie figura ptilit agnus pastalis.
Tuta holocausta sacrificia et libamina legalia sacro velom
creata data. Unde et eius morte velu templi statim est ad
designandum q[uod] sacrificio figura cessante luxurit obiectus dei filii
cucis patibulo molati et usq[ue] ad finem seculi in altare sa
ecameto mecabili cottidi emplandi. et quis ho locu vide
poterit sine lacrimis tecum nec cordis est alta consolacio cu
passione nictis ubi impossibilis patitur: vita morit et sup
substancialis conmutacione somnis pronobis patribus cu in
p[ro]p[ri]o deputat. In hoc loco latroni feso penitenti culpa di
mittit: me distipto amedat et discipulus pro filio meo
ad misericordi combio subsuntur: pp[re]ter demidat: cuncti
git: clauat: lanceat: et tandem sicens et alter vociferans p[ro]m
p[er]cellentissimum eritendo nature mortalis debito misericor
dit: satisfecit. In hot loca fei celebrari officium de die p[re]ste
ues et quida ex misericordia dei deuocionis ciuilis ibid
sul dulassime pmolliti. Sub hoc factissimo mone talua
cie in eadem ecclesia locu est robi sed helenae constantini
ad lignu dñe cucis mucem subte ductus occultu
tud. Circa huc locu calypre morenoce aqua totius
distillantes et simplices dicunt q[uod] deflagon et plangunt
mortem xpi q[uod] vero no est q[uod] ubi natura sufficit no est
admiraculū recurrendu. Et autem ex specie lapidis in gr
anite morenoxi qui endearas appellat: aqua natura purgato
melius secientes talis assertur: q[uod] ex fragidissima natu
rali eius complexione aerem circuante in grossando
atmne trismutant in aqua. In habentibus symbolu ut
ait occistiles facilis est tristis: si aqua in aere subtili
ando et aeris in aqua in spissando: q[uod] sit ut aerem subi
tudo: et aquam in aere: et vice versa: q[uod] factu et petet et
posita metu[m]e sit noctis dissipare. Unde in constabu
poli in veteri palacio impriali subte quasdam conchae
morenoceas rodi desu[m]i lapide que plene existentes q[uod]
euacuant aliquotiens et reuolutu anno sine omni huano
studio plene mucem aqua ita ut indiget effluant
quoddam meaculum oulgacib[us] reputat. Sed ego hoc
videns natura lapido consideravi et euacuanam loci
aditu admirato domini impatoris causa naturalem huius
facti exposui cui pluviu[m] placuit et extit in singula
rem amorem et honoris gratitudine me colligit. In
hac sed eti[am] sepulchri morientes p[ro]p[ter]a cunctigenitum

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod. Guelf. 40 Weissenb.

<http://digilib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

mundo resurgamus q̄ rōtute cū xp̄o ut ab ip̄o assum. m-
cohēsioē eternae glorie meream. Et faciēs q̄ cūntas
alijm̄ x̄sūs aquilonē rebi & se pulchritudē morem h̄z
fortitudēs & plānac mūcib̄ h̄z p̄signatib̄ & possit istum
posset conosce defensari. Abocente rexo calle iōsaphat
& meridie ac occidente alijs adiacentib̄ vallibus conti-
nuis & profundiis stigmas est pluim̄ nālūtae comunitia
distat ante ipsa, stā cūntal amoxi meditatoe p̄ m̄d
dīcta conuenet cū dīmidia magis ḡm̄na h̄m̄ p̄z-
tu m̄b̄lo loppen de qua feci in p̄cedentib̄ incisionem
De locis sanctis i circuitu ih̄līm & alijs locis s̄as usq;
ad flūme iordāmē Toplīm octauū.

Oluitateq; igit sc̄a iherā diligētissima gl̄orificata p̄fessi
vōis occidente ad motanā iudec̄ c̄reta quāq; m̄bilaria
ad locū ubi b̄ia roga v̄oī de p̄spōne saluatoris cognate sue
p̄ Elizabeth ad sex m̄sēs grauide de p̄uoxe dñi oīce
xit gratulat̄ saluatoris duxissim̄ emitedo. In qua p̄uoxe
p̄ iohānēs diuinitus exaltat̄ i matnō existens v̄toꝝ ges
ticulū fāntilib⁹ occultato regnante recepto dei plū m̄
cavuit. m̄cōq; utreḡ h̄m̄tinde deuocōne h̄m̄l̄ dei p̄cōma
itulēt. **N**ec b̄ndit̄ genit̄ illa rō p̄d̄sa gr̄at̄e v̄bi alioſ
sm̄ dei magnificat̄ saluatorē. **I**n hoc ē sp̄et̄s eccl̄ia ubi
sunt sepulchra parentū p̄cessōris. **P**rope ē locū ubi ligari
v̄iuit̄ crucis cruceſſe d̄e p̄ulchra eccl̄ia est ibi ē sp̄et̄s
et clausa v̄bi religiosi ḡorgiam nōic̄ sc̄am̄ d̄mōcat̄.
Dehoc loco redi nō longe multū de iherā ad sepulchra plū
m̄u ꝑphaz̄ me quōdā litterato iudeo theutonico p̄ducēt̄
q̄ sepulchra iudei ꝑsueuerit tūc visitaē q̄iter. Et procedet̄
redi ꝑbris̄ iteoſ cūitale s̄am̄ ex iudeo deporta eius
barcali ſupra vallem eis iaphat̄ ad locū v̄bi bl̄issimus
ethom̄ ſtephanus p̄p̄m̄ cū adcep̄t̄s dei eſſet cui pro
lapidantib⁹ orando ſpm̄ moriēt̄ d̄misit. **S**ide defendi ad
vallem fassim̄ iaphat̄ ſupra quā ſituata ē cūitas ſia
ſine medio i qua torres cedron quondam fluxit ſuis v̄b̄s
ex aqua pluiali coacces̄t̄. **J**uxta quē imp̄eſe motis oli
ueti aut ortus que dei filius m̄t̄coꝝ ꝑsueuit̄. postea
ad diſcip̄lo teatidus eſt. **R**eden ab ipso prodic̄t̄ m̄prob̄e
ostulat̄ cap̄it̄ et ligat̄. auiula ap̄putat̄ et fanat̄ tangim̄
eius ad victimā duxit̄ m̄cōs ducat̄. **D**iscipuliq; electi ſu
giunt̄ b̄nficios dei m̄cōces illius ſolid̄ colin̄ quāt̄. q̄ ſi ipoſ m̄
duſ ſelinq̄ p̄teri nichil detidet̄. nec i esse poſſent̄

Psistit admonitione. In huius vall pno a smistis est ecclesia brysime regia quia descendit per plures gradus lapides quia pro maiori pte subiecta est adcedo excursum tuitatis ibi, realle expletiva datur. Hec ecclesia non est pulchra sed deuota in cuius medio i pno rugario sepulchro matis dei ostendit. In quo ab aplio affixit tumulata. Iuxta sepulchrum eius pulchra fia celebrat missa deassumptione eius glosa. Videlicet deuotore et ecclesiis fidelium ait attollat ubi templum dei faciarum fia sicut nos et solempnissima dei exercitum est lapidem anglarum in malo point capit et quadam paucis pte dicitur. Non enim diu corporis illius sanctissime regie ibi dimisit ergo si statim aia resumpta resurrectionis et immortalitatis doctibus eternis primis glat. Prope hanc ecclesiam subrupere locutus est ubi dei filius iste in mea oratione adduci prem patit admirabile etiam sive sanguinis deterrente accipititate mortis humanae. Dicere quia dei docevit unica probauacat naturam abhorret. Quo maiestate ead aut se natum etiam vera sive culpa in humanis passionibus subdit corbo assupposse. Hac etia vallis ipso modo sup que cuncta sua exaltata est subtra qdammodo natatoria syloë fons sive exagatio non ignota. Ex oppido eius statua quedam lapidea bone magnitudine et antiquiora extinxit quia ut dicit absalon ob memorem sui fieri peccatum et in libro regum manus absalon appellat. Iuxta valle iosephat ipsa madie est ager ille pinguis ac hinc demat in sepultura pegmato pao pno signe compatus ubi multorum corpora storo requiescent sub quo impensis exalta sua multa xpianorum hitacula et orationis gradi. In hac sua valle iosephat ipso ad iudicium retinuit et in fine resurrectionis corpora custodit iudiciorum vniuersi sed in opa que erit mercere glorias redditum. In pedita ea vallis ostendit ubi petrus re pentita amar fleuit de eo quod tunc se nouisse abnegauit saluatoris propriebe loco nuptiatus ubi illa misericordia traditorum et penitentium insecedit infinite tanquam alter eterni horribili despatone obsecravit hostium lago se suspenderet scripsit vita corpore et die nequit solliciatur. Non vix ascendit ad monte son obiectum a re non sic hinc. Non oblige ipso et etiam plures fuit. Int' ipsum monte et cunctate sua plorant esset et vallis iosephat et quod peditis nos aliorum est quia sua cuncta et inde sive et realius intuenda non est multa lata de ipso monte quietatis intrusus in magis pte per prospici testudo quod et abeunt de ipso potest quilibet clausus in tunc. Non est pul-

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod. Guelf. 40 Weissenb.

<http://diglib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

cherru & Pclarus ad oratione ex operto cunctatis & templi e se pul-
 dreme situatus i quo dñs celos ascendit. discipulos ad euangelio
 rando misit. baptisandi forma ebuit. cedentibus etne salutem
 suum exprimit. suis finaliter bndixit. visio angelica & fortia
 uit de pedo eius adiecte iudicatio certos fecit. Huc etiam no-
 tem dei p̄dictus filius ante huc tpa cu discipulis fratrebus
 visitauit. In predicto monte regalia quodam apparuit opera
 tua & fuit ut d̄z dñs ascendentis. In qui loco pulchra fuit
 etia q̄ heu nūc est pluim dissipata. Proprie betnage
 unde dñs discipulos in cunctate misit ut asina & pullus ad
 ducerent. q̄bā insides magnitiae receptus ap̄lo ab euangeli-
 ca historia m̄corat. Post hec verū in betania in decilio
 motu obliuī & ius orationem fiduc domū marthe & lazari
 feci eis. Hic fuit singolare hospicium dñi vñ tacerobi xpo
 felix martha felicitate instruit. Maria magdalena pedes
 dñi nō clamque deitatis mysteria dulcia hauriebat. Hic
 dulcis dñs fons lacrimatus est m̄c cūculū necessitatis tpe
 nō obsteuit si deute petentib⁹ ipm distribuit copiose. Hic
 nōq; quadriduanus lazarus mortuus fūsat. futu⁹ resur-
 rectio tam facti cūdēa qm̄ marthe & iessie lūcā vca-
 ssime probat. De hoc sc̄o loco parva dicta ē ad iordanē
 deserto quodam motu medio exiisse quo semiuus re-
 ludus a latombā famalat mia eleuat. Infine huius de-
 sexti mons ē in quo xl dieb⁹ & xl noctib⁹ dñs d̄z ieuinasse.
 et illuc ductus a sp̄u ut a deynō temptaret cuius temptacō
 ibi auctō t̄ diuina virili aio superauit. In altitudine ho-
 motu fuit etiā & ita mediū eis q̄c ex cōfū h̄emitorū valde
 grati qđ gorgiam xpiam ḡstmatia tenet. q̄ me receperunt
 multū gracie. Infra huc motu v̄sus planicie iordanis
 ex ortus & fons pulcherrim atq; magna ea q̄bū abrahā
 decalcea scepto dei venies aliqui dñi de h̄emtorū vbi et
 atrae edificauit nomine dñi miocat. Unde hodie ortus
 abrahā m̄cipat. Post hec venī in ihericho. que i r̄a val-
 le iordanis sita est & nūc casale est. olim fuit fortis cui-
 tre & amaria quā iisque dei famulo immaculata cepit. Infoco
 cūtates t̄ḡmissimis p̄mo fundit. scepto dei ip̄e destruxit
 ac renouantes fundamēta eius impetuī maledixit. Pe-
 hac t̄ sola raab̄ necesse ix q̄ nūc isel receperat & occula-
 uerat in columnis cu sua progenie & seruat. Proprie huc
 locū ad extre⁹ rei ad tria milia est mox mortuū fūs
 & horridū lacus detestabilis & abicetus vñ dicta dei mai-

festū iudicij. In aucto loco sodoma et gomora cū alijs
duobus orbib⁹ in alit⁹ delinqüentes sui nati et aceremo
celestia coquimur sicut submersi. Ad quem locū cū reponere
rem sacratissimis intercessis nichil dixit prolocis quibus
deus benedixit peregrinus vesti⁹ nō debet ad loca accidē q̄
maledictio; altissimi mactuerunt. Quo vbo edificatus et
rationabiliter tractus directus iter ad iordanis fluvium pro-
sequebat. Circa mare mortuum ad extremitatis eūsus motes iste
uxor loth contra mandatum dei retrospicere miraculose in-
statuā salis r̄sa est ⁊ si aliquid de ipsa māscit protoclo nō
potui informari. Et prope est auctoritas pauula feger q̄ oratione
loth salvata est cui mox suis emmet in quo cū filiabus m-
ates egit loth que de patre in ebriato peccas dicipiles mo-
ab ⁊ amon filios genuerunt. Ulterius mare mortuum versus or-
ientem extra fines trec⁹ ḡmssione est cœtu fortissimum in
montans qd labne mons regalis de⁹. In Ierabico autem
Arab. Olim fuit xpianor⁹ muc nō soldam. adquæ inge-
nūlū d̄fugit thesauriz⁹ ac prolem ibi aliquoties con-
secutae facit q̄ multissim⁹ loc⁹ ē totius fore et soldam
domini m̄hat pte dicit ⁊ sub castro in villa que sobab
de⁹ ac int̄m̄ ea xpianor⁹ fasmaticor⁹ ca x̄ milia co-
mocen⁹ deallis p̄ibus orciundi. De fluvio iordanis et
locis sc̄atis qui sūt in itinere versus galileā et demore ty-
Predicit igit locis dilucens (Iberiadis. Capit⁹ x⁹)
visitatis ad sacrum iordanum fluvium q̄uic̄ quo more
pluto balneatus sūt cū ceteris peregrinis. H̄ fluvius non
est magnus nec multus pro fundus limosus fundū hinc
bonos p̄stes et dulcis saporis aqua totumq̄ r̄ quis septentrionis ita qua dictas. De hoc loco in radice montis libani
scaturiens ex duobus fontibus rot de ior et dan collecta
re ⁊ noīc̄ trahit origine p̄ mare tyberiadis fluens.
Prope locū ubi xpianam sit balneant̄ in mare mortuum
predicū dilabunt̄ et nō apparet uliq̄ mibi absorbet̄. Ach
q̄ tam fieri fluvius ac detectabilis tam detectabilis locu⁹ ad-
mistetur. In hoc sacratissimo fluvio dei filius a bâsso
p̄fectus r̄he baptizat̄. Vox dei prius audit⁹ sp̄us sicut
in specie colib⁹ descendit̄ cint̄ lauachry regeneratio effi-
ciatur. Unde natiibus suis nati dei donū ad ablutionū peccati
nū exegat. Huc fluvium filii iste situ vestigio traxerunt.
duodecim lapides de ipsius fundo p̄donnum tribuum assumentes
et totidem aliunde supertos ⁊ eis medū exponentes a memoria

meatis pectus recordandi. Unde huius fluminis naaman
frenus leprosus erat et breuitas plumbi proponit hic flumen dum
mita inservit. Tresque beatus iohannes baptista mortuus
est et baptisimus ponebat discipulos collegit. xpi in dice
mostrauit agnum dei pectora mundi tollentes affecit et trahens
testimonia approbat. Tres huc flumen plura sunt mos-
teria sibi solis et alia deuota obi xpiam in scismaticis
duri vita. In his peccatis plures sunt leones silvatici
aliquoties impetrabat et iumentis dompona habitantibus inferen-
tes. Deinde locis processi usus procula galilee per medium
iudeam et samaritanum interibus diebus et pmo in hoc itine- di-
mittentes sancta ciuitate a sinistra quem in ramata sophim i-
mone effram aliud obi hebreorum et bta amara samuelis me- mo-
rati sunt. Ibidemque stans alle ghetta samuel natu est et defunctus
est. Et siendu quod in hac mea peregrinacione non se securius su
publica itinera et vulgaria sunt per visitandis sanctis locis hinc
inde voluntarie multoq[ue] deueniunt. Sic igit procedens rem ul-
cino in silo locu sem atq[ue] conueni obi arca dei sub heli sacre-
dotu longo tpe seruabat sicut auctor libri regni. Hic uota
et sacrificia pte domino reddabant samuel pmo deus locutus
est et sibi inter cetera de mutatione sacerdotiorum reuelauit. Inde
procedens eorum in sichen ut sichez obi est prouincia soma-
ritana et rassis est pulcherrima ac secunda ciuitatis bona
q[ue] nunc neapolitana appellatur. Tertia quia ita via apud iudeam
deinde cum muliere samaritanorum prope putum loquatur. q[ue] ad-
huc ibidem ostendit. Et aliquantulum obstructus est. Quarta que
locu olim pulchra erat etiam nunc pluviis dissipata. Non lon-
goq[ue] sepulchrum est beatus ioseph priuarche cuius ossa de egypto
ad ipsius pceptu a p[ro]prio israelite sunt transportata. huc locu
iudei pluviis reuecentur. In predicta ciuitate dina filia iacob
priuarche recepta est. Et credulitate vnde dicta vobis habentur.
bus a duobus iacob filiis postmodum est illata. In hac ciuitate
samaritana est quedam singulariter secta hominum q[ue] Samaritanorum
speculit notantur. In nec legi xpianorum aut iudeorum aut
judaicorum sive nec pagani sectantur. Si omni deo dicentes
opiniones certus colendi ac modos rueri inuicibilis tenet
se sed nos reputantes deum salvatorem. Et etiam in h[abitu] ab-
alio distinguuntur. q[ue] cum ipso p[ro]pria habitu qualiter inuol-
uat capita linteis longissimis xpianum q[ue]dem flauis
sacracem albis iudei glaucis horum capitib[us] inuol-
uit et se dicit dei electissios non omnes. Desicheris igit

processus Iesu Samaria quoniam famosissima ciuitate caput
Iudei pueris & Samaria ab hac nocte auctoritate nunc subiecta
debet & multa afflictione ciuitati sit in situ. In hac fuit caput & sedes
regni x. Eius postea tribus Salomonis se a tribu iuda & ben-
iam duxerunt successores quidem sicut sanguine David regna-
tes in iherusalem reges iuda regnantes in Samaria sive decem
tribus reges iste dicebantur. Nec egregia ciuitas desplata
est et despecta in mole valde pulchra sita aliquas ceteras
Iudea pueris ad huc hz. & specie rara valde pulchra huius
cuius adhuc apparet vestigia ubi caput bisimum iohannes
baptiste absidit & corpus acherophylacium a discipulis tumul-
lat. Praeceps facies locus illius sanguinis effusione spectet.
quo in natu mulier non maior surrexit. Hoc etiam vici-
tute quod opus est clarius attestante huius ciuitatis ruine
magnae nunc apparet multitudine coluptriorum macromor-
axi multitas monumetorum mireabilium in ipsa & ea ipsam
adhuc existentiam antiquam nobilitatem indicant evidenter.
Inde procedens montans dimissis veni in plenioriem
galilee. Est autem galilea pueris tecum promissiorum melior est
sextilio plene montibus atque vallis multo grata duces
vestigia atque miraculis saluatoris plenum illustrata in
plana ac declivo montium huc loca facta sunt admodum
merita recuanda videlicet ciuitates Iacobini Capernaum.
Bethsaida Chanapalilee & ubi dei prodigia filius fecit
hic dicitur optet ut huc pax enagelia eludat me-
desimis recitare. Confest supra modum hominibus
huc summam vide. quod deuotio exigit & videt operata
propietate & aptitudo quod ammodo oculis corporis inspiciat. & ex
hoc in corde fundatur fidei firmus stabilitus. Crea fines
galilee ubi gladiis in fidem primus rex populi iste paulus et
eius filius mortuus est ionathas. Huius quoque morte pristina
david planxit notabilitate obit expmense ducentissima flig-
cordis amabilis ac sinceri. ex quoq[ue] summa subtilit[er] trahitur.
quod amor amicorum maior est amor & amicorum malorum
inter mortales magis coequatus qui amor vide esse quo
ad filium fecit omnes in dissolubili glutino gemebit
victoria. In predictis metibus sub aere fidei populo archa dei ducat
captuata. His visis quoda[m] monte bisito dimissa pla-
nicie galilee veni ad sacratissimam ciuitatem nazareth q[ua]n-
tum villa compescitur est & munera domib[us] & latitudinis
non collectis si abnuire distantibus et dissipis. Est autem na-

zareth sita in valle puerula pluimū geosa montibus vnde
 dīgī circuclusa. Hoc est pia ciuitas redemptoris conde sū
 cione tecum origine vnde & de nazarenus. In hoc lo-
 co florido mānu nre salutis effloruit. dū deus dei filii
 exaltissimis sanguinis regnem tuum assūmes humana
 natura diuine vpostagi & effabiliter tūnūt quo vultu
 sū spūs feminā originalē p̄tū exadūtūt fūcūlūd qui
 p̄fūmāz p̄fūlōc mālīgū p̄pūs in salutis p̄māc diuina
 pullulat. Mens no scipit lingua tabescit seputra ti-
 tubat huia loa progratiua in estimabile enodare ubi ga-
 beat archangelos optimi nūon baulons viginē etiopissia
 latando celesti p̄tū prochāt sp̄nsa ut celesti tosensu epi-
 to et debito adhībita digna deo p̄lecta puellula fieri dei ge-
 nitrix meret. Recuit in hoc loco decepto om̄ op̄m̄ mira-
 bilius in originali vtero celebrat et obumbratio sp̄us sue com-
 dat featu nobilissimo cufū natūe ordīne ac lūmītes excedente
 In hoc loco pulchra fuit ecclia atq; magna si heu q̄ destruēta
 est. P̄ceculus t̄i locis q̄ m̄ ea cooptus et a sacerdotem dili-
 genitus cufidit. ubi etia quadam colonna maximea asse-
 rut veneranda deceptio misericordia pfecta. In nazareth
 sic pessimi horrebat & veder q̄ fuit ab antiquo ut conabilit
 dictū sit i euāgelio aut nazareth potest aliquid boni esse. Idm
 finita siquidem dei bonitate p̄tinet ut ex nat bona eliciat
 & exp̄fissimis optima dispositio suauissima p̄ferant. In p̄dicto
 loco p̄p̄ in fonte pagi apparentib; educat proficit etate &
 gracia ac prōnob; parentib; subdit: quis mutu obediet mi-
 uersa. Tunc ibi ostendit ubi puer ihuus balnearat vestes
 q̄ eius p̄matē reginē abliuit: de quo & portac aqua ad
 hospitium proluans necessitatibus tā m̄ q̄m̄ filius assecuerit.
 In loco deceptio ihu p̄p̄ celebraei missa seu de annūcia-
 tō vīgīm̄ glōriose. P̄p̄ope ad vīm̄ mīliare locis est
 ubi cu p̄pus deictus esset ut p̄cipitaret & demotis cocu-
 imē p̄p̄ trīscōrū p̄mediū illorū abat. euāgelio attes-
 tante. De hoc loco processi vīsus motem thabor ame-
 dia dīs. hic mons formopus est et bene altus i quo
 quondam erat ciuitas fortis ubi & apparent aliq̄
 xp̄ianoz ecclie deuotione & grua venerade. Ibi enī
 p̄pus sequenter distipulus docuit archana secreta coles-
 tū reuelauit ut ex hoc no in meito smglareis stola dī
 micupat calvū emp̄p̄eū r̄p̄ntans cibi dīs m̄ t̄i-
 signata est. vox p̄tū audita est moyses & helias in-

si fuit a tribus discipulis. Unde hanc visionem assumpit felicitatisq; eternae dulcedo ibm est quodammodo prefigurata. Unde petrus dixit domino discipulis. Unde bonum est nos hic esse et sequitur. De hoc loco remi admare galilee et ad tiberiadim ciuitatem supra ipsum mare sine medio situata. Et aucte hoc mox locus multo magna si forsitan an xxx milia in circuitu etiam paucis mediis fluminis iordani curreat. bonos hys pisces in magna copia et aqua eius dulcis est et amabilis ad bibendum. Cuiusmodi ipsa tiberiadis parens valet et parvus alius videt etiam ab antiquo. fuit in bona balne a natura electa apud ipsum. Domus supra mare galilee idem Christus sicut pedibus ambulauit ipsum tempore scio ac recte agitatus trivellus esse iussit. Petrus dum in ipso mergi cepisset excepit. Post resurrectionem suam ibi discipulus apparet ipso pescatori iussit eorum regna magna pescibus adimplerent. In hot mari sepe dominus nauigauit. cum ipm petru et andrea vocauit multaque milia hominum paucis passibus et pescibus satiavit et sua frequenter pietatis partes has dignas fecit patrem et deuotiss. Incipite hunc maris Christus aquilonem est forte castum et altu sapientis nois ac val. la eiusdem nois delatibilis atque magna. Hoc fortaliciu sedis gradus tenet post tractus quo superius meoria feci in his partibus. Terrenum in his partibus iuxta terram primissionis habuit castro aliud in fortitudine ac edificio non equatur. Non longe ab hoc castro est ciuitas dan alter terminus missione in longum Christus aquilonem qui et belmaris aut et farca philippi dicitur in pede motis libani delatibilitate. Et sanctum est quod terra primissionis in longitudine. s. a dan usque versabes de plaga aquilonari versus australi protensa tunc circa centum li. milia. In latitudine vero ab oriente in occidente s. a finibus finibus ihericho usque in ioppam per ultra xl. Unde et sit adeo suis terminis acta admirabilis noscitas ipsi israhel nobilitatisq; magnitudo potentiarum diuiniorum q; ipsius singularis excellencia merito debet attribui miraculosa operatrici diuinae potestie et non huic mundicie aresuimus vestato nature. q; potestia ac dei gratitudo pessidencia ipsi sibi israhel potestas partes ducere in habitare ac usque ad pessimal tempus meruerit secundum in comprehensibilia dei iudiciora possidere. De damasco et tunc eius ac montibus libani ac de fine peregrinationis. Capitulum decimum.

Terra iudea.

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://diglib.hab.de/> mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm

Terra igit secundum gmissionem in longitudine latitudine eius at
 exenti solitudo paupertia iordanie transiit in eum loco
 ubi ipse fluvius se a mari galilee et terre sic late-
 bus usque ad oras agmine latus mortui sexuado. In hac terra
 ultra iordanie due tribus et dimidia possessione hedi-
 taria sortite sunt. A mandato domini sicut textus facie pa-
 gine attestat. Inde procedens in tribus diebus rem
 ad damascum ciuitatem antiquam nobilem et famosam. Et facie
 dicit quod tota regio quae est mea desertum eripi et occabie pten-
 sa de australi in aquilonem usque ad aliam armeniam ac
 chaldea. et ab oriente dedeserto magno usque ad occidente-
 tem mare mediterraneum gradi vocabulo Syria appellatur.
 in plures speciales provincias subdivisa. Propterea
 nos qui eus sunt Syria phoenicia palestina iudea galilee
 mesopotamia sive Syria liban ac Syria damascena
 et aliae huius quod singillatim distingue longius esset. Ce-
 terum res utram gmissionis locis est ubi paulus diuinitus
 proserpuit. paulus ergo christi informatus sentit et de
 persecutore vas electio fit amante dementia salvatoris.
 In damasco ipse paulus tribus diebus non videns et magis
 nullo cibo corporali perditus cecidit quo triduo adtertium te-
 lid caput archana vero audiens quod non licet homini loqui
 ut ipse deus loqueretur in epistola manifestat. Dicit badius augus-
 tina in libro deinde deum et super genesis ad lectionem
 si vides scribitur in coenom minime quo adhuc visione
 ceteris oculis. nam corporibus ut quacumque cogitata veluti
 organo corporeo alligata nullum duum conscientia ab aliis
 potest mutari si solus intellectus vide ipsum diuini esse
 potest lucis illustratus. Et dicit badius augustinus ibide
 quod nulli in hac vita datum est deum percipere recte nisi per
 mis duobus doctribus paulo quidem genitum et moysi in
 deo. Propterea perfunditas sapientiae infinitas per se ipsas
 clarae et immediate primos ingresus diuinae ritatis soluit in-
 formac ut receptacilibus fundametis discipulis imperi
 doceret ostendas cuiusvis blistris humana corda accida re-
 rigando quos a primo ritatu fonte clara visione nouerat
 effluxisse. Est autem damascus cuius an meum obiquissima
 pulchritudine et ditissima ciuitas omni modo meritoribus et ric-
 tudibus probabundans. Specie namque indicie petre posse se-
 rici pluennii aromaticam infinita illic de baldato et ceteris

ptibus orictis p̄sia et india ac maiori oceania in ea
miles et alijs pauperibus adducuntur et nide p̄meratores
ad alias partes mundi et longe et late vndeque dispensantur.
Et stat ante damascus a mari ad terras dictas multas
existens deltabilis aquis fluentibus mediterraneo quantitate
fontibus q̄d placitis m̄tus et ex ea vndeque reingata.
In castris sui ortis h̄nos ut de terra byzantina orbem
amenitatem et utilitatem fecerunt contra qm̄ decidi p̄
huic solacijs et resocialiacionib⁹ adoptatos. De q̄ qui
libet ortus custodib⁹ ex quo diuips admisit h̄tē
custodes qd̄ si verū est ex ipsiō dispergit et summa po-
nora magnitudo. Ipa cunctas in se est multa
populosa artificios mechanicos diuisi qm̄ optimos h̄nos
et p̄spice medicos. De damasco p̄cessi ad ymaginem
beati regni m̄ facie domini rebi est locus factus supra petra
admodum castelli miratus mānibus in quo satis pulchra
est ecclesia recte maiorum altore in mūro tabula quedam
ingea et huius erexit in qua imago gloria regni
olim fuisse deputa asserta. Et ppter rectestate nichil
de linciamētis figura erexit in eadē m̄ q̄ in a-
liqua parte color rubeus non videbat aliquid exparet.
Hec tabula mediocritate quantitate est sup ras quedam
mānibus posita in ea murea cancellis ferratis p-
munita. De ipa visibilitate oleum q̄ dīmūcū fūllat qd̄
monachū recipiēt de vase mānorum subtile est
p cancellis in missō cōclacōi p̄gēnū distribuit sat
apte et larga. Per om̄en modū raudet esse oleum
olive. De q̄ pro certo aliq̄ de hac ymagine oleum
miraculose fluere. Si si hoc q̄ mō fluit diuidit fluit
miraculo reonabilitate dubito et ea multa alij deritare
huius fāmā in m̄ta alcantantur monachū et moniales
in p̄dicto claustro sūt degentes in opere pulchro qd̄st
monasterio est reip̄iam p̄fmati mōreat bono rōmo
satis habitudines. Hic locus ad amasō se umgilt ad
mediā diuernata. Inde recessus dimissis ad extē an-
thochia q̄ quondam rebūlata dicebat oīm magna et
multa nobilis cūitas et tripoli famosa q̄ oīm ypa-
norū fuerūt. nec nō p̄ferracōs de extē sūt et de
scute. Procesſi v̄sus beridiam in tibis diebus et
via media tristitia valle botare q̄ fertiliſſima et pul-
cherrima est inter montes h̄nos inde p̄tenit. cuius p̄t

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://digilib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>

picebus pecoribus peditata ac sacerdotem intatoribus
 in plena veni ad motes libam glosos qui in longu pte
 dunt de aquiloni usus austri afflictio qm ut oratione
 mox de potre aemnos qd vi armozia caperul et te
 net porro intatoribus subiugatis usq; tan tce pmi ssis
 in cuius de quo feci superius menzione. In montes plen sit
 pulchris castib; habitatoib; fructib; fontib; ac ceteris
 opulec; spalib; ad eis apressis ac pluribus huius odo
 referis no crentes. In parte libam pte capolm q vul
 gavit nostre nigra de amoretur da xx milia xpia
 m ut de boni sagittare ac viles hoies passaque latinox
 plenii affectab; a iugo soldam plusq; alii xpiani des
 ercent releuari sic q; libam latitudine trisensa quen
 ad beaudensiu splendidissimi opidi supra more optie
 situatu arborib; ortis fontib; pdecoz eius imploge deges
 toz memini impator. Supra horum ipsius silicis celo
 fortis qui biblia nunc supra more zpe exaltis parte
 est sidon auitas atq; sacerpta sidomoro quo loco sat
 pagina recordat. Episces igit in hercua q nunc subspe
 raceno est dno peregrinatio mea amicti de spere
 facta desideravi multu recedere et ad portu xpianoz
 nauit ptinge ut post labore aliquati quiete comedere
 recessorez. Quod et ita fatus est de quo deus fit bndicet
 in secula seculorum Amen. Et Expliat itinerarium dñi
 Gwilhelmi de Beldeiselle spallatus anno dñi millesimo
 trecentesimo trigesimo sexto. Deo gratas.

Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel

Signatur: Cod.Guelf.40Weissenb.

<http://diglib.hab.de/mss/cod-guelf-40-weissenb/start.htm>